

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

11.9.2024

KIHOMATO

Mikä on kihomato?

Kihomato (*Enterobius vermicularis*) on 3–13 mm pituinen vaalea ja sukkulamainen loinen, joka asuu ihmisen suolistossa umpisuolen alueella. Kihomatoja tavataan ainoastaan ihmisellä. Ne ovat kiusallisia mutta vaarattomia.

Tartunta

Kihomato tarttuu munien välityksellä. Tartunta saadaan kihomadon munista, jotka joutuvat käsien välityksellä suuhun. Munat voivat otollisissa olosuhteissa pysyä pinnoilla ja tekstiileissä tartuttavina viikkokausia. Kihomatotartunnan saaneella madot tulevat öisin paksusuolesta peräaukon seutuun munimaan ja palaavat sen jälkeen takaisin suolistoon. Tahmeita madonmunia joutuu peräaukon seutua raavittaessa käsiin ja kynsien alle, sekä mm. vaatteisiin ja pehmoleluihin. Kynnet tulee leikata lyhyiksi, etteivät madonmunat jää kynsien alle. Käsien tai pintojen välityksellä suuhun joutuvista munista kehittyy suolistossa uusi mato noin kuukaudessa. Madot elävät noin 1–3 kuukautta.

Oireet

Oireena on voimakas peräaukon seudun kutina, etenkin yöllä. Itämisaika tartunnasta oireisiin on noin kuukausi. Lisäksi voi esiintyä vulvan kutinaa ja iho- ja limakalvorikkoja raapimisen seurauksena. Tartunta ei kuitenkaan aina aiheuta oireita.

Mistä tietää, että kyseessä on kihomato?

Diagnoosi tehdään matojen havaitsemisen ja matonäytteen perusteella. Liikkuvia matoja voi nukkumaan menon jälkeen havaita peräaukon ympärillä taskulampun valossa. Varminta on kuitenkin ottaa näyte (F-Enve-O 2053) heti aamulla potilaan herättyä, ennen pesulla ja wc:ssä käyntiä. Keittosuolaan kastetulla pumpulitikulla hierotaan peräaukon seutua ja työnnetään lopuksi n. 0,5 cm peräaukon sisään. Tikku laitetaan kierrekorkilliseen putkeen, jossa on 1 ml 0,9 % NaCl-liuosta. Näyte voidaan ottaa myös kirkkaalla teipillä perianaalialueelta, jolloin teippi lähetetään tutkittavaksi objektilasille liimattuna muovipussissa laboratorioon.

Hoito

Kihomatojen häätämiseen tarvitaan yleensä lääkehoitoa. Koska madon munat tarttuvat helposti henkilöstä toiseen, kaikki perheenjäsenet hoidetaan. Lääkitys uusitaan parin viikon kuluttua, koska

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

11.9.2024

se ei tehoa madon muniin. Oikeaan aikaan annetulla uusintalääkityksellä varmistetaan, että munista kehittyneet uudet madot häviävät ennen kuin pääsevät munimaan.

Hoitona ensisijaisesti apteekista ilman reseptiä saatava **pyrviiniembonaatti (Pyrvin 100 mg tabl)**.

- Kerta-annoksena 1 tabletti / 10–15 kg. Tabletin voi halkaista tai pilkkoa.
- Annos uusitaan parin viikon kuluttua, sillä kihomatolääkkeet eivät tuhoa munia, joita saattaa jäädä runsaastikin kehittymään.
- Lääke värjää ulosteet punaiseksi.

Myös oireettomat perheenjäsenet hoidetaan.

Vaihtoehtona mebendatsoli (Vermox 100 mg tabl), johon tarvitaan resepti.

- Yli 1-vuotiaille 1 tabletti, alle 1-vuotiaille ½ tablettia kerta-annoksena.
- Hoito toistetaan parin viikon kuluttua.
- Ei suositella käytettäväksi raskauden aikana.

Kihomatotartunnan saaneen hoito sosiaali- tai terveydenhuollon toimipisteessä

- Kihomatotartunnan saanut hoidetaan terveydenhuollon toimintayksiköissä kosketusvaroitoimia noudattaen hoitojakson ajan.
- Sosiaalitoimen toimintayksiköissä noudatetaan tavanomaisia varotoimia ja hyvää käsihygieniaa.
- Tartunnan saanut pesee kädet huolellisesti vedellä ja saippualla ennen ruokailuja ja WC-käyntien jälkeen. Pelkkä käsihuuhteen käyttö ei riitä. Kynnet leikataan lyhyeksi, jotta munia ei tartu sormiin tai kynsien alle. Peräaukon seutua ei saa raapia.

Hoidon jälkeisenä päivänä

- Tartunnan saaneen kaikki vaatteet vaihdetaan ja jatkossa päivittäin. Alushousut vaihdetaan kahdesti päivässä viikon ajan.
- Tartunnan saaneen omat vaatteet pakataan muovipussiin ja lähetetään kotiin pesuun.
- Kaikki vuodevaatteet vaihdetaan puhtaisiin päivittäin
- Patjat pyyhitään tai imuroidaan ja tarvittaessa patjanpäälliset vaihdetaan.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

11.9.2024

Pyykin käsittely

- Vuodevaatteet (peite, tyynty, lakanat, tyyntyliina ja patjansuojus) sekä pyyhkeet kaksoispakataan: ensin liukenevaan pyykkipussiin, joka laitetaan keltaiseen pyykkipussiin. Pussiin laitetaan merkintä "kihomatoja".
- Pyykkipussin voi pudottaa pyykkikuiluun.
- Siivouksessa käytetään kertakäyttöisiä siivouspyyhkeitä. Huone siivotaan normaalisti.
- Tutkimus- ja hoitovälineet puhdistetaan normaalin käytännön mukaisesti.
- Lelut vaihdetaan ja puhdistetaan päivittäin. Pesua kestävämmät lelut otetaan pois käytöstä kuukauden ajaksi. Pehmolelut pestään.